

«Mia sora Clara e las mieurs alvas»

In cudesch d'uffants cun lettras grondas per leger e preleger

■ «Mia sora Clara...» è il titel d'ina seria da cudeschs dal scriptur bulgar Dimiter Inkiow. En quellas raquinta il frar da Clara als lecturs giuvens tranter otg ed indesch onns da las aventuras cun sia sora pli veglia, da sias furbarias ed er da quels muments cur ch'ils dus na van betg perina. Sis da las aventuras da Clara èn vegnidas transladas en rumantsch e vegnidas publitgadas da l'Uniu Rumantsch Grischun sut il titel «Mia sora Clara e las mieurs alvas». Sin la pagina dadens la cuverta preschenta il frar

da Clara, Clà, ils dus protagonistis dal cudesch, sia sora ed el sez. Clara, ina matta da diesch onns, porta adina in bindel en ils chavels. Ella è persvasa che sia cua-chaval la fetschia parair pli gronda. Vi da ses pullover ha'la tatgà ina broscha a furma d'in sulegl rient. Quel dovra ella perquai ch'ella n'è betg adina da buna luna. Clara posseda in pluna soccas cotschnas e verdas. Il pli gugent tira ella en ina da mintga color. Savens ves'ins ella cun ses stivals mellens, ses chalzers preferids. Cun quels va ella per ils paltauns enturn e fa che ses frar vegn tut bletsch.

Clà è pli giuven che Clara. El ha otg onns ed è in mat cuntent e da buna luna. En sias chautschas blauas da lavur sa zuppa da tutta sort rauba, perfin ina clav da struvas ed in urset han plaz lien. Sia chapitscha oranscha fa dad el in tip sportiv er sch'el ha adina puspè in accident e dovra in plaster.

La vita cun Clara n'è betg adina simpla, ma er mai lungurusa. Vulais vus savair pertge che Clara numna ses frar «zappa da dumondas»? Savais vus far in'idea tge ch'è capità, cur ch'ella ha survegnì ina mieur alva? Savais vus tge che po tut succeder sin ina fiera da rauba veglia? Sche vossa resposta è na e sche vus vulessas gugent savair co ch'ins vegn tar frajas senza cumprar e senza engular ellas, sche ha il cudesch las respostas.

La zappa da dumondas

«Tge giavischas da bab e mamma per tes di da naschientscha, Clara?» «Ina mieur.» «Ina mieur da tschigulatta?» «Na. Ina mieur da far termagls.» «Ina mieur da trair si?» «Na, ina dretga mieur, ti Gion cuc.» «Pertge dis a mai Gion cuc?» «Perquai che ti ma fas vegnir narra. Ti dumondas e dumondas... Ed jau stoss respunder questas dumondas tuppas.» Clà sa dosta da betg far dumondas tuppas e prova dad illustrar quai: «Cun ina mieur da trair si pon ins far termagls fitg bain, Clara. Perquai hai jau vuli savair, sche ti giavischias ina mieur da trair si. Ina dretga mieur da far termagls è adina ina mieur

Ils dus protagonistis dal cudesch da Dimiter Inkiow: Clara e ses frar.

da trair si. Perquai n'è la dumonda betg tuppa. D'accord?» Quai sto er Clara conceder. Ella vul però tuttina savair pertge ch'il frar dumonda trasor. «Perquai che ti das respostas tuppas. Sche ti avessas ditg: 'Jau giavisch ina mieur viva per mes natalizi, n'avess jau betg dumandà vinavant.' Uss vegn la sora vilada e na torpedescha il frar betg cun dumondas, mabain cun in sbragim. «Sas tge che ti es? Ina zappa da dumondas!»

La mieur da natalizi

Uss che Clara giavischia ina mieur per ses natalizi vul er Clà ina. El s'imaginescha tge ch'ins pudess tut far cun quella. Per exempel metter ella sin chau ed ir uschia tar ils amis. U ir cun velo cun la mieur alva sin il chau. Lura tut ils automobilists ch'al guardassan e fashesan collisiuns. «Cun ina mieur alva pon ins far dal tut!» Ma l'anniversari da Clà è deplorablain pir l'auter onn. «Sas tge», di la mamma, «ti has gea ina cassa. Sche ti giavischas talmain ina mieur alva, cumpra ina cun tes raps. Ma pir cur che Clara ha gè ses natalizi. Na avant!» Curt suenter che Clara aveva survegnì sia mieur ha er Clà cumprà ina. «Danunder has ella? Da tgi has survegnì ella? Ti n'has gea betg natalizi...» «Jau hai cumprà ella», respunda il frar crajend che la sora fiss vilada. Ma quella di be: «Bun'idea da cumprar la mieur. Uschia na sa senta mes Pip betg sulet. Uss ha el in cumpogn da far termagls.» Pip e Turli, dus mastgels sco ils uffants crajan, sa legran fitg da star en-

semen. Ma suenter in temp daventa Turli fitg pensiv e grass. Bain perquai che Clà al dat fitg bler da magliar?!

Da vender quatter mieurs

La famiglia da mieurs da Clara e Clà è creschida ed ils dus fragliuns studegian tge ch'els duessan far. Las chatschar davent na va betg, uschè ch'els decidan da las pavar ina giada e da chattar ina soluziun pli tard. In di di Clara: «Ussa vendain nus ils mieurets. Nus fashain in inserat. Jau scriv l'annunzia sin in feagl, e lura pendain nus quel vi da la pitga da l'ampla davant nossha chasa. Là passa tanta glieud. Insatgi dovra segir mieurs alvas.» Ditg e fatg. Clara prenda in feagl ed ina color ed entschava a scriver: Da vender mieurs alvas. Trais francs il toc. Lura scriva ella il numer da telefon e sut quel: Dumandai Clara u ses frar. Ma betg olma che telefona, ed er cur ch'els sbassan il pretsch a be in franc na s'annunzia nagin. Pir cur che Clara scriva anc ina giada in nov inserat e sbassa anc ina giada il pretsch scalina il telefon. Dunna Brunner è interessada e cumpra tut ils mieurets. Ella vul schizunt cumprar anc daplirs. «Quella lavura segir en in circus, Clara. Quella ha franc mussà inschigns a nosshas mieurs. Nus duevan dumandar nua ch'ella dat sias produenziuns. Ella avess segir regalà bigliets gratuits.» Ha Clà propi raschun?

La serp impertinenta

Clara e Clà van en vacanzas a Porto Az-

zurro. Els vulan prender ils mieurs cun els. Ma per il bab na vegn quai betg en dumonda: «Vus avais tants amis. Vus pudais dar las mieurs per quest temp ad ina consolaria da Clara.» Ma ils uffants na vulan betg bandunar las mieurs ed han zuppà ils giatters davos il sez da manischunz. Clara ha cuvert quels cun ses pullover e Clà cun sia giacca. Pip e Turli èn stads quieti l'entir viadi. Ma tuttenina auda la mamma insatge: «Jesses! Els han prendi las mieurs cun els!» En l'abitaziun da vacanzas mettan ils uffants ils dus giatters sin la terrassa. «Tgi sa sche mieurs alvas vegnan brinas al sulegl, Clara?» Entant che Clà studegia anc, cloma la mamma dad ir al mar. Ils uffants fan prescha ed emblidan ils giatters cun las mieurs sin la terrassa. Cur ch'els turnan la saira, n'è Turli betg pli en ses giatter, ma enstagl dad el vesa Clà insatge grisch. Tge vegn be ad esser capità cun la mieur?

La fiera da rauba veglia

In di entra la mamma en la chombra da Clara e Clà e di: «Uschia na va quai betg vinavant, mes chars, propi betg. Guardai ina giada vossa chombra – quai n'è betg ina chombra, quai è ina remisa. Pertge runais tantas chaussas en chasa? E laschais tut sternì per terra? Ins na po betg pli entrar senza dar en venter!» Ils uffants guardan tut surprais, anc mai èn els dads en venter. Tuttina ston els sa separar dad ina part da lur termagls. Ensemen cun lur mamma van els a la fiera da rauba ve-

glia che vegn organisada en scola. Ma igl è fitg grev da decider tge ch'els vulan vender... Clà e Clara fan gronds plans, tge ch'els vendian e quants raps ch'els gudognian. Suenter in tempet han els vendi in urset ed in pèr autos e decidan dad explorar sez la fiera. Dapertut datti chaussas da bellezza e tut è uschè bunmartgà! Cun quatter satgs plains turnan ils uffants tar lur mamma...

Co che jau e mia sora Clara avain cumprà frajas

Ina giada è Clara vegnida tar Clà ed ha ditg: «Sas tge? Jau hai ina quaida da frajas. E sas tge che mamma ha ditg? Ella ha ditg: Las frajas èn anc bler memia charas. Ti stos anc spetgar in pèr emnas.» Ma Clara ha uss quaida da frajas. Ella na vul dentant betg dar ora ses raps per cumprar ellas. Co vegnir tar frajas senza pajar ni engular ellas? «Fitg simpel. Nus giain sin il martgà, e lura vesas ti», explitgescha la sora. Ils dus vesan in stan cun bellezza frajas. «Mamma ha ditg da sagiar las frajas avant che cumprar. Perquai ch'ellas pon esser fitg bellas e fitg nauschas», di Clara al vendider surstà. «Mias frajas èn aromaticas e dultschas. Sche vus na crajais betg, pudais sagiar.» «Sche bun», di Clara, prenda ina bella fraja e la metta spert en bucca.

L'autur da las istorgias da Clara: Dimiter Inkiow

Il scriptur Dimiter Inkiow (1932–2006) è naschì e creschì en Bulgaria. En la vegliadetgna da 16 onns ha'l cumenzà a scriver, l'emprim poesias, suenter er cumedias. L'onn 1965 ha'l bandunà sia patria perquai che la regenza comunista da quel temp aveva scumandà ina da sias cumedias. El s'ha transferì en Germania, a Minca. A partir dal 1973 ha'l publitgà er en lingua tudestga. En il decurs da sia vita ha Inkiow scrit 117 cudeschs d'uffants e cudeschs auditivs ch'èn vegnids translats en 25 linguas. Da la seria «Mia sora Clara» èn cumparids 38 volums. Els han chattà in fitg grond public cun bundant in milliun lecturs. Il pli grond success han dentant gè ses raquints tenor la mitologia greca.

La presentaziun:

Dimiter Inkiow. Mia sora Clara e las mieurs alvas. Cuir 1994.

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=271
www.chatta.ch

Mia sora Clara e las mieurs alvas (1994).

Il frar da Clara po mintgatant esser ina vira zappa da dumondas.

Ils uffants vulan prender lur mieurs cun els en vacanzas.

«Nus vendain tut quai che nus na duvrain betg pli», di Clara

Clara sagia las frajas sin il martgà.